Nieuwegein

Gemeenteraad

Onderwerp Werk en Inkomen Lekstroom: zienswijze op begroting 2019, kennisname begrotingswijziging 2018 en reactie op jaarverslag 2017
Datum 4 mei 2018

Raadsvoorstel

Afdeling Strategie Maatschappelijke Ontwikkeling
Portefeuillehouder M.C. Stekelenburg

Onderwerp
Werk en Inkomen Lekstroom: zienswijze op begroting 2019, kennisname begrotingswijziging 2018 en reactie op het jaarverslag 2017.

Gevraagd besluit
1. Ten aanzien van de **begroting 2019** een zienswijze kenbaar te maken met als kern een verzoek aan het college en GR WIL om, in het kader van de herijking van de opdracht aan deze GR, de volgende zaken nadrukkelijk onderwerp van gesprek te maken:
   a. Afstemming reactietermijnen voor zienswijzen met vergadercycli van de raad;
   b. Inzicht in en zeggenschap over het participatiebeleid en het participatiebudget;
   c. Een ambitieniveau passend bij de toekomstige (economische) ontwikkelingen;
   d. Meer werken volgens ‘de bedoeling’ van de wet en regelgeving;
   e. Digitalisering in evenwicht met het klantenbestand.
   f. Aandacht te hebben voor het aantal stukken dat aan het college wordt aangeboden.
2. De kosten voor de werkvelden Uitvoering, Inkomen, Werk en Inkomensondersteuning conform te verwerken in de begroting 2019 van Nieuwegein.
3. De **begrotingswijziging 2018**, inhoudende een kostendaling van € 1 miljoen, mee te nemen in de totale overwegingen in de gemeentelijke voorjaarsnota 2018.
4. Ten aanzien van het **jaarverslag 2017** een reactie kenbaar te maken, inhoudende dat:
   a. *t.a.v. de realisatiecijfers* we vaststellen dat WIL naar tevredenheid heeft gepresteerd: WIL heeft haar inhoudelijke streefcijfers op de diverse indicatoren gehaald of overschreden en de financiële prestaties leiden tot een teruggave van € 1,7 miljoen aan de gemeente Nieuwegein; desondanks zijn de kosten onvoldoende gedekt door de rijksinkomsten.

b. *t.a.v. de getrouwheid en rechtmatigheid* van de jaarrekening we kunnen constateren dat de accountant geen onregelmatigheden heeft ontdekt.

Inleiding

BEGROTING 2019:
Krachtens art. 27 van de Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom (GR WIL) moet WIL de begroting aanbieden aan de raden voor een zienswijze; dit gebeurt vóór 1 mei, doch in ieder geval acht weken voordat de begroting aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
WIL voldoet hiermee aan de regels: de begroting is op 16, respectievelijk 30 april 2018 aangeboden met het verzoek om uiterlijk 15 juni 2018 een zienswijze in te dienen. Deze termijn is voor de gemeente Nieuwegein echter te krap.
Wij hebben daarom de conceptzienswijze middels een brief opgestuurd naar het dagelijks bestuur van WIL.
Ook zullen wij WIL wederom verzoeken om bij de vaststelling van de reactietermijnen rekening te houden met de (aanlooptermijnen tot de) raadsvergaderingen in de regio.

BEGROTINGSWIJZIGING 2018:
WIL dient jaarlijks een wijziging in op de lopende begroting.
Indien de begrotingswijziging financieel billijk is, in lijn is met wensen van de raad, alsook in lijn is met wetswijzigingen, wordt geen uitgebreide zienswijze hierop ingediend. Dat is het geval met de begrotingswijziging 2018.
Derhalve zal de raad definitief besluiten over financiële consequenties (een lastenverlichting van in totaal € 1 miljoen) in de Voorjaarsnota 2018 van onze gemeente, waarna het bestuur van WIL schriftelijk zal worden geïnformeerd over het raadsbesluit. Voor een toelichting op de begrotingswijziging wordt u verwezen naar de bijlage.

JAARVERSLAG 2017:
Krachtens de Gemeenschappelijke Regeling WIL 2016 (art. 33.1) moet WIL haar conceptjaarstukken voor 15 april ter kennisgeving opsturen naar de raden van de Lekstroomgemeenten. De raden hoeven geen zienswijze in de dienen.
De conceptjaarstukken zijn op 30 april 2018 ontvangen. Ze zijn in de vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld op 17 mei 2018.

Het bovenstaande betekent dat een reactie vanuit de raad niet kan worden meegewogen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Gewenst effect
- Een deskundige uitvoering van de wet- en regelgeving rondom de Participatiewet en aanpalende wet- en regelgeving.
- Een transparante en planmatige besteding en verantwoording van de gemeentelijke middelen.

Argumenten

BEGROTING 2019

1.1 De raad steunt het initiatief van de colleges in Lekstroom om de opdracht aan WIL te herijken.

In de afgelopen jaren ontstond de behoefte aan een vernieuwing van de relatie met WIL, zodanig dat de doelen van WIL en de gemeente(n) beter op elkaar zouden aansluiten.

1.a Afstemming reactietermijnen voor zienswijzen met vergadercycli van de raad

Een goede aansturing van de GR WIL hangt samen met een billijke reactietermijn voor de zienswijzen op haar stukken, waarbij rekening wordt gehouden met de vergadercycli van de raad.
Dit jaar stuurt het college (wederom) de conceptzienswijze naar het bestuur van WIL (de uiterste indieningstermijn voor de zienswijze is 15 juni) en na besluitvorming in de raad wordt de definitieve en getekende zienswijze opgestuurd. Besluitvorming in het Algemeen Bestuur is op 5 juli 2018.
Wij verzoeken WIL daarom wederom om de reactietermijnen te verruimen.

1.b Inzicht in en zeggenschap over het participatiebeleid en het participatiebudget

De wensen van de gemeente(n) en WIL lopen niet geheel congruent.
Dit vertraagt het ontwikkelingsproces op het werkveld ‘werk’ bij beide partijen. Binnen de nieuwe afspraken tussen het college en WIL, wil de raad meer inzicht in en zeggenschap over het beleid en de budgetten.

1.c Een ambitieniveau passend bij de toekomstige (economische) ontwikkelingen

De huidige prestatie indicatoren in de begroting 2019 zijn aan de voorzichtige kant en lijken niet te passen in de ambities van WIL 2.0, noch in de economische ontwikkelingen.
WIL wordt verzocht om aan te geven wat nodig is om dit te verbeteren.

1.d Meer werken volgens ‘de bedoeling’ van de wet en regelgeving;
De leidende principes van WIL omvatten enkele sympathieke klantbeelden (o.a. uitgaan van wat de mensen kúnnen), maar kunnen in potentie leiden tot rigiditeit en belemmeringen bij het *duurzaam* helpen van klanten aan een baan. We geven de voorkeur aan duurzaam beleid dat ‘draaideur’-klanten voorkomt.

1.e Digitalisering in evenwicht met het klantenbestand.

De raad steunt de digitaliseringsslagen die WIL aan het maken is, maar wil benadrukken dat digitalisering in evenwicht moet zijn met het klantenbestand: voor het groeiende aantal kwetsbare klanten binnen het klantenbestand van WIL blijft persoonlijke communicatie een belangrijk middel.

1.f Aandacht te hebben voor het aantal stukken dat aan het college wordt aangeboden.

BEGROTINGSWIJZIGING 2018

3.a Begrotingswijziging WIL 2018 leidt tot een kostendaling van € 1 miljoen

Deels is er sprake van hogere kosten (ten gevolge van o.a. een aantal reparaties op de innovatieagenda) en deels van lagere kosten (zie ook toelichting in de bijlage bij dit voorstel). Per saldo dalen de lasten voor gemeente Nieuwegein met € 1 miljoen.

JAARVERSLAG 2017

4.a Minder bijstandsklanten, meer mensen geactiveerd, meer aandacht voor leefwereld binnen de dienstverlening.

Het jaarverslag levert een positief beeld op van de werkzaamheden van WIL:

- Aan het einde van het jaar waren er iets minder bijstandshuishoudens dan aan het begin (begroting, p.11, 20).
- Bovendien heeft WIL in 2017 meer mensen geholpen aan regulier betaald werk, aan onbetaald werk (w.o. werkervaringsplaatsen) en aan garantiebanen (dit zijn banen voor mensen met een beperking) Er waren 825 plaatsingen in 2017, vergeleken met 738 in 2016 (begroting, p. 26, 30).
- Mobility mentoring maakt steeds vaker deel uit van de werkwijze van WIL (p. 11), wat inhoudt dat WIL vaker kijkt naar de leefwereld van de klant en niet strikt naar de wet- en regelgeving. Dit leidt tot een kwalitatief betere dienstverlening, maar tegelijk ook tot een hogere werkdruk en langere afhandelingstermijnen voor aanvragen bijzondere bijstand (begroting, p. 34).

Kanttekeningen

BEGROTINGSWIJZIGING 2018

3.1 De raad besluit in de voorjaarsnota over de begrotingswijziging.

De raad zal in de Voorjaarsnota 2018 van onze gemeente definitief besluiten over financiële consequenties van de begrotingswijziging. In (de bijlage bij) dit raadsvoorstel wordt de raad voorzien van aanvullende informatie.

3.2 De begrotingswijziging van WIL is niet volledig.

Naast de begrotingswijziging 2018, heeft WIL in een brief het college geattendeerd op een kostenverhoging binnen het taakveld werk. WIL zal deze kostenverhoging naar verwachting verrekenen in haar jaarrekening op basis van werkelijke kosten.

JAARVERSLAG 2017

4.1 Reactie Nieuwegein niet meegenomen in besluit AB

Krachtens de GR hoeven de raden geen zienswijze te geven op het jaarverslag.

Wel krijgen de AB-leden enkele weken de tijd om het jaarverslag te ‘onderzoeken’. Eventuele opmerkingen van het college en de raad kunnen worden doorgegeven aan de AB-leden.

Door de verlate indiening en de versnelde vaststelling van het jaarverslag is het dit jaar niet mogelijk.

4.2 We stellen het tekort op de GUP aan de orde.
Hoewel gemeente Nieuwegein een groot bedrag terugkrijgt van WIL uit 2017 en er meer mensen op betaald en onbetaald werk zijn geplaatst, heeft Nieuwegein nog steeds te maken met een tekort op de uitkeringen (d.i.: de kosten afgezet tegen de inkomsten).
Wij begrijpen dat de prognoses van het rijk wellicht niet naadloos aansluiten op de werkelijkheid, maar er dreigt een structureel tekort te ontstaan op het uitkeringsbudget GUP (Gebundelde Uitkeringen Participatiewet).
Graag gaan we met WIL in gesprek over de mogelijkheden om de prognoses van het rijk en de werkelijke aantallen dichter bij elkaar te brengen en zo het tekort te verminderen. WIL heeft inmiddels aangegeven dit gesprek aan te willen gaan.

Financiële aspecten

BEGROTING 2019:
1.a Begroting 2019 van WIL is € 700.000 hoger dan in 2018.
De begroting 2019 van WIL laat een wisselend beeld zien: Nieuwegein krijgt in 2019 te maken met lagere uitvoeringskosten (behalve bij inkomensondersteuning), maar wel met hogere regelingskosten (behalve bij inkomensondersteuning). Per saldo is Nieuwegein € 700.000 duurder uit in 2019 (regelingskosten ad € 860k -/- uitvoeringskosten ad €159k), zie ook bijlage.

Echter, aangezien wij de kosten van WIL grotendeels overeenkomstig hebben geraamd in de gemeentelijke begroting, leidt dit tot een klein verschil met de gemeentelijke begroting van € 7.550

Tabel Begroting WIL 2019, afgezet tegen begroting NG 2019*

Lasten	**Uitvoerings-kosten (netto**)**	**Inkomen (incl. BBZ)**	**Werk**	**Inkomens-onderst.**	**Totaal**
Begroting Nieuwegein, jaarschijf 2019	5.616.400	0	0	1.133.000	6.749.400
Baten/inkomsten SZW	0	18.349.782	1.633.991	0	19.983.773
Begroting WIL	5.643.429	18.349.782	1.633.991	1.098.424	26.725.626
Verschil ('-' is tekort; '+' is overschot op begroting Ng)	**-27.029**	**0**	**0**	**34.576**	**7.547**

* In deze tabel staat een '-' voor tekort; een '+' staat voor overschot op de begroting van Nieuwegein.
** Netto betekent dat de Btw-inkomsten zijn afgetrokken van de kosten. Deze Btw-inkomsten hebben te maken op inhuur van personeel. Daar de btw-inkomsten jaarlijks verwerkt worden in de meerjarenbegroting van Nieuwegein, hanteren we in deze tabel de nettokosten.
*** De baten/inkomsten van de Gebundelde (bijstands)Uitkeringen zijn gebaseerd op 2e bekendmaking van SZW van de Gebund. Uitkeringen Participatiewet, apr. 2018.
**** Raming inkomsten 'Werk' is gebaseerd op meerjarenraming in meicirculaire 2017.

De financiële effecten van de begroting 2019 van WIL worden, binnen het hek van het Sociaal Domein, verwerkt in de conceptbegroting 2019.

BEGROTINGSWIJZIGING 2018

De begrotingswijziging laat een wisselend beeld zien met zowel hogere (€ 230k) als lagere kosten (€ -1,3 miljoen), met per saldo een kostenverlaging van € 1 miljoen. Met name de lagere bijstandslasten drukken hun stempel op de begrotingswijziging:

Begrotingswijziging 2018	**Bedragen: '-' zijn lagere kosten.**
Lagere bijstandslasten	-1.194.739
Lagere lasten personeel 'Inkomen'	-85.740
Inhuur tbv BVV-controle	60.607
Inhuur tbv jongerenteam	76.972
ICT-kosten (ivm digitalisering, innovatieagenda)	45.232
Inhuur tbv jongerenteam	45.232
Saldo	-1.052.436

De financiële effecten van de begrotingswijziging worden aangeboden in de voorjaarsnota 2018 en zullen, na vaststelling door de raad, in onze begroting 2018 worden opgenomen.

JAARVERSLAG 2017:

3.1 De financiën: kosten basisdienstverlening € 1,7 mln lager, maar inkomsten ontoereikend.

Gemeente Nieuwegein ontvangt bijna € 1,7 miljoen terug van WIL n.a.v. de jaarrekening: we hadden gerekend op kosten ad. € 29 mln, terwijl de realisatie beperkt bleef tot € 27,4 mln.:

Uitgaven 2017	**Begrote kosten** (ná begr. wijziging)	**Realisatie kosten**	**Verschil** ('-' is onderschrijding/lagere kosten)
Inkomen	19.304.978	18.170.686	-1.134.292
Werk	1.579.159	1.615.557	36.398
Inkomensondersteuning	1.991.239	1.554.815	-436.424
Organisatiekosten	6.208.988	6.014.271	-194.717
Aanvullende kosten (o.a. werkzaamheden door Pauw)	N.v.t.	61.424	61.424
Saldo	**29.084.364**	**27.416.753**	**-1.667.611**

Tegenover bovenstaande uitgaven staan soms inkomsten. Dit geldt voor de taakvelden ‘Inkomen’ en ‘Werk’ Deze inkomsten dekken de kosten echter niet helemaal: er rest een tekort van 1 miljoen.

Inkomsten 2017	**Inkomsten**	**Kosten**	**Verschil ('-' is tekort)**
Inkomen (Gebundelde Uitkeringen Participatiewet, ministerie SZW)	17.152.507	18.170.686	-1.018.179
Werk (Participatiebudget, ministerie SZW)	1.632.300	1.615.557	16.743
Inkomensondersteuning	N.v.t.		
Organisatiekosten	N.v.t.		
Saldo	**18.784.807**	**19.786.243**	**-1.001.436**

De effecten zijn verwerkt in de gemeentelijke jaarrekening 2017.

Communicatie aspecten

BEGROTING 2019:
De begroting is een communicatiemiddel, gericht op de raad en het college. In haar uitgebreide begroting zorgt WIL voor een compacte presentatie van de informatie middels 'infographics'; dit zijn grafische weergaven van de belangrijkste Kern Prestatie Indicatoren (KPI's). Hierdoor worden de doelen van WIL al op de eerste pagina's van haar begroting inzichtelijk, mede omdat de doelen en prognoses worden afgezet tegen de begrotingsjaren 2017 en 2018.
Met de infographics en laatstgenoemde handreiking, komt WIL tegemoet aan de bevindingen in het rekenkameronderzoek uit 2014-2015, waarin de raad aangaf (te) veel informatie te krijgen vanuit WIL, en mede daardoor weinig sturing te kunnen realiseren.

JAARVERSLAG 2017:
Krachtens de Gemeenschappelijke Regeling WIL 2016 (art. 33.1) moet WIL haar conceptjaarstukken voor 15 april ter kennisgeving opsturen naar de raden van de Lekstroomgemeenten. De raden hoeven geen zienswijze in de dienen.
Dit jaarverslag is ingediend op 30 april 2018 (te laat).
De conceptjaarstukken zijn (vervroegd) in de vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld op 17 mei 2018.

Hoewel er geen zienswijze ingediend hoeft te worden, is het wel belangrijk om de bevindingen te delen met WIL.

Uitvoering
BEGROTING 2019:
Het bestuur van WIL zal de zienswijzen bespreken en afwegen welke opmerkingen wel of niet worden meegenomen. Vervolgens worden onderdelen van de zienswijzen van de aangesloten Lekstroomgemeenten, indien er voldoende draagvlak is in het bestuur, verwerkt in de definitieve begroting 2019.
Een overzicht van de zienswijzen en de wijze van verwerking wordt naar de gemeenten toegestuurd.

JAARVERSLAG 2017:
Het bestuur van WIL zal/kan de zienswijze niet meewegen bij de vaststelling.

Bijlagen
Raadsdocumenten
1. Raadsvoorstel begroting 2019, begrotingswijziging 2018 en jaarverslag 2017, met bijlage.
2. Raadsbesluit
3. Conceptzienswijze op de begroting 2019
4. Reactie op het jaarverslag 2017 van WIL

***Documenten WIL**:*
5. Meerjarenbegroting 2019-2022 en aanbiedingsbrieven van WIL
6. Begrotingswijziging 2018

7. Collegebrief aankondiging hogere kosten afdeling Werk 2018
5. Jaarverslag 2017 en aanbiedingsbrieven van WIL (incl. conceptbrief vaststelling jaarverslag).

burgemeester en wethouders,

P.J.M. Liebregts
secretaris

F.T.J.M. Backhuijs
burgemeester